

Uit de **Brief van Jakobus**,
1:1-18 uit de *Nieuwe Bijbelvertaling 2004*

1 Van Jakobus, dienaar van God en van de Heer Jezus Christus. Aan de twaalf stammen in de verstrooiing. Ik groet u.

2 Het moet u tot grote blijdschap stemmen, broeders en zusters, als u allerlei beproevingen ondergaat. 3 Want u weet: wanneer uw geloof op de proef wordt gesteld, leidt dat tot standvastigheid. 5 Als die standvastigheid ook daadwerkelijk blijkt, zult u volmaakt en volkomen zijn, zonder enige tekortkoming.

5 Komt een van u wijsheid tekort? Vraag God erom en hij, die aan iedereen geeft, zonder voorbehoud en zonder verwijt, zal u wijsheid geven. 6 Vraagt vol vertrouwen, zonder enige twijfel. Wie twijfelt is als een golf in zee, die door de wind heen en weer wordt bewogen. 7-8 Wie zo aarzelend en onberekenbaar is bij alles wat hij doet, moet niet denken dat hij iets van de Heer zal krijgen.

9 Laat de onaanzienlijke gelovige zich roemen om zijn hoge waarde, 10 en de rijke om zijn nederige staat, want hij zal vergaan als een bloem in het veld. 11 Als de zon gaat branden en het gras door de hitte verdort, valt de bloem af en is het gedaan met zijn schoonheid. Zo zal ook de rijke vergaan terwijl hij volop met zijn zaken bezig is.

12 Gelukkig is de mens die in de beproeving staande blijft. Want wie de proef doorstaat, ontvangt als lauwerkrans het leven, zoals God heeft beloofd aan iedereen die hem liefheeft.

13 Wie in verleiding komt, moet niet beweren: 'Die verleiding komt van God'. Want God stelt niemand aan verleiding bloot, zoals hij zelf ook niet door iets slechts in verleiding kan worden gebracht. 14 Iedereen komt in verleiding door zijn eigen begeerte, die hem lokt en meesleept. 15 Is de begeerte bevrucht, dan baart ze zonde; en is de zonde volgroeid, dan brengt ze de dood voort.

16 Geliefde broeders en zusters, vergis u niet: 17 elke goede gave, elk volmaakt geschenk komt van boven, van de Vader van de hemellichten; bij hem is nooit enige verandering of verduistering waar te nemen. 18 Hij wilde ons door de verkondiging van de waarheid tot leven roepen, om ons de eersten te maken in zijn schepping.

Zalig die het woord van God horen en erover waken – Lukas 11:28

Toespraak

Een van de grootste uitdagingen zijn de beproevingen en verleidingen die er op ons pad komen. We worden daarmee getest op onze standvastigheid en verantwoordelijkheid. Je zult je baan maar verliezen, ziek worden, een ongeval meemaken of een brand hebben te incasseren. Of met zijn allen verzeild raken in een pandemie. Dat alles, en nog zoveel meer, zet ons leven behoorlijk op zijn kop en probeer dan maar vast te houden aan het geluk dat je eens bezat, en de zekerheid en het vertrouwen waar je vanuit leefde. De een zal zeggen, dit is het lot dat me overkomt, we komen er vast wel door heen. De ander zal er alles aan doen om een schuldige aan te wijzen. En weer anderen stellen de vraag of God werkelijk wel bestaat: Want als Hij liefde is doet Hij ons dit toch niet aan?

Dé vraag als het om beproevingen gaat, is: Waarom? Ook in onze gemeente wordt ons geloof op de proef gesteld door wat we om ons heen zien in de wereld. Af en toe word ik deelgenoot gemaakt van de twijfel naar aanleiding van wat we dichtbij en veraf horen, zien en beleven aan doffe ellende. Sommigen zetten hun geloof daardoor op een laag pitje omdat het vuur van waar ze aanvankelijk in geloofden is gaan doven door wat hen overkwam of wat ze zien gebeuren. Als we zó gemeente moeten zijn ... als dit de bedoeling is van de vrede die we elkaar toewensen en elkaar recht doen ... Maar weer anderen zeggen dat we nooit moeten opgeven, want het geloof is ons geschonken om ons door crises heen te loodsen en dankbaar te zijn voor het leven. Dat zijn zo de beproevingen waar we mee te maken hebben en die vragen om standvastigheid.

Een andere kant van de beproeving is de verleiding. Verleidingen komen voort uit wat we willen hebben. Daar kunnen kwalijke kanten aan vastzitten die zich van kwaad tot erger ontwikkelen. Een eenvoudige diefstal omdat je die juwelen

wilt hebben die op een gewapende overval uitloopt, overgewicht als gevolg van consumptiemaatschappij, en in de serie *Dertigers* zien we hoe weinig moeite een mooie vrouwelijke collega hoeft te doen om haar mannelijke medelid het hof te maken. En hoeveel het kost om daar van zijn kant, weerstand tegen te bieden.

Dat wij voor een belangrijk deel van ons leven blootstaan aan beproevingen en verleidingen, is zo oud als de bijbel. Die schotelt ons talrijke voorbeelden voor met één troost, en dat is dat beproevingen en verleidingen bij het leven horen. Alleen wat is daarvan dan de bedoeling en hoe daarmee om te gaan? Het meest bekende geschrift dat over beproeving gaat, gaat over Job, de rechtvaardigste en rijkste man uit het Oosten. Hij verloor werkelijk alles aan vee en knechten door bliksem, roversbendes en omvallende muren. Tot overmaat van ramp overkwam hemzelf nog een verschrikkelijke ziekte. Maar hij gaf God niet de schuld van dit alles, ook al wenste hij dat de Schepper de dag van zijn geboorte beter had kunnen overslaan, zo ondraaglijk was het leven voor hem geworden. Zijn beproeving werd nog veel heviger door zijn gevoel compleet in de steek gelaten te zijn. Hij roept God er uiteindelijk toch voor ter verantwoording: Doe toch wat ik wil, en laat me sterven. Waarop God hem antwoordt hoe hij de Schepper voor zijn karretje kan spannen? En dan legt God hem heel wat vragen voor waar Job niet tegen opgewassen is. Waarvan de strekking is, kun jij alles doorgronden zoals ik dat kan? Mijn gedachten en wegen zijn hoger dan die van mensen. 'Waar was jij toen ik de aarde maakte? Vertel jij aan de valk dat hij in de herfst naar het zuiden moet vliegen? Kan jij het laten regenen? Vertel het maar als je zoveel weet'. Job krabde zich achter het oor, want bij het maken van de hemel en de aarde was hij natuurlijk niet. En een valk navigeren, vergeet het maar. En hij besepte: Wat weten en kunnen wij mensen eigenlijk? En hij geeft daarop zelf een antwoord: Wij kunnen veel, maar niet alles. Job werd zich bewust van zijn menselijke beperktheid. Hij moest wel erkennen dat wij op al het lijden en op grote crises geen sluitende antwoorden hebben. Dat er nu eenmaal zulke grote zaken zijn die ons overkomen waar wij met ons verstand niet bij kunnen, laat staan controle over hebben. Het geschriftje Job gaat dan ook over nederigheid die onze grootheidswaanzin aan banden legt. Er zullen altijd vraagtekens blijven.

Anders ligt dat bij de verleiding die koning David voor de vrouw van zijn legerofficier Oeria voelde. Zij heette Batseba. Hij moet op een keer hebben gegluurd, want hij viel voor haar toen zij zich aan het baden was. David kon de verleiding niet weerstaan om de bedstede met haar te delen waaruit een zwangerschap ontstond. Diverse pogingen om die zwangerschap in de schoenen van haar eigen man Oeria te schuiven, mislukten. En om zijn eigen hachje te redden liet David Oeria met voorbedachten rade sneuvelen op het slagveld. En ook het kind dat geboren wordt, blijkt te zwak te zijn om te overleven. Wij herkennen hier wat Jakobus schrijft met het verhaal van David en die zwangerschap in zijn hoofd: 'Is de begeerte bevrucht, dan baart ze zonde, en is de zonde volgroeid, dan brengt ze dood voort'. Dit van kwaad tot erger gaan, kunnen we doortrekken naar de huidige situatie in Afghanistan, waar een prille democratie door landjepik en het schrikbewind van de Taliban in de kiem wordt gesmoord, ontelbare mensen op de vlucht slaan, en mensenrechten met voeten worden getreden. Wanneer iemand in een ander een zwakke ziet, is de verleiding groot hem te grazen te nemen. De zwakke wordt beproefd dat te weerstaan. En in de boze weerstaan ligt zijn kracht. Het verschil is, wanneer we ingaan op verleidingen komt dat vanuit onszelf, we willen hebben en machtig zijn. Wanneer we beproefd worden is dat iets van buiten. We worden getest hoe geduldig we zijn. Verleidingen kunnen we de baas zijn. Maar geduld oefenen is een zaak van de lange adem.

En dat is het hele thema wat Jakobus in ons midden legt. Hij begint daarmee in zijn brief, omdat dat de allergrootste hobbel is waar we in het leven mee te maken hebben. Als je dat al aardig weet te beheersen, dan volgt de rest. Dan doen we wat we horen; stellen we elkaar niet achteruit; spreken we geen kwaad meer; leren we het bidden in de gemeenschap op waarde schatten en inzien wat werkelijke rijkdom en vreugde is. Dan is er al een hele wereld gewonnen. Voor doopsgezinden is dat een belangrijke brief geweest, omdat de gemeente voor hen zo belangrijk was. En dat be-amen we tegenwoordig nog steeds. Maar het broeder en zuster zijn dat wij ervaren, gaat bij Jakobus verder dan alleen de sociale verbondenheid en het bij elkaar horen: Namelijk om dit: hoe kunnen we van een hoogmoedige een nederige worden? Op de komende bijbelkringbijeenkomsten en in de komende diensten zal dit allemaal voor het voetlicht worden gebracht. Het gaat er allemaal om hoe wij standvastige mensen worden. Dat wij niet bezwijken voor de een of de ander, dat wij oog hebben voor elkaars wezen. En omdat Jakobus toen al ervoer dat een geloofsgemeenschap vormen bestaat uit zoveel hoofden, zinnen en koninkrijkes, benadrukt hij de eenheid. Ook van de grotere wereld om ons heen waar christenen in Harskamp tegen de komst van vluchtelingen protesteren. Wij schudden ons hoofd daarbij, maar wat als een asielzoekerscentrum in onze achtertuin wordt geplaatst? Dat is een beproeving. Hoe bieden we weerstand tegen onze eigen drang om overal hekken en muren om heen te zetten ten gunste van onze eigen rijkdom?

Die vragen zijn belangrijk zegt Jakobus, wil je een geloofsgemeenschap opbouwen waarin iedereen zich thuis voelt, dan zonder scheidsmuren en partijen. Want het gaat tenslotte om de wereld. Als het in je geloofsgemeenschap goed gaat, dan kan het ook in de wereld goed gaan. Als het in je geloofsgemeenschap niet goed gaat, is dat een veeg teken voor de

wereld. Dat is een hele uitdaging. Jakobus is daarin onze gids. Hij speelt in op de gemeente in haar begindagen. Hoe zag dat er uit? Joden en niet-joden uit verschillende windstreken durven het aan om een alternatieve gemeenschap te vormen op grond van Jezus' inclusieve liefdesboodschap. Maar wat blijkt is dat de een dit in de ander tegenkomt, de ander dat in die ene. Er is over en weer onbekendheid over achtergronden, patronen en tradities. De test is om een eenheid te vormen. En dat betekent voor iedereen een knop omzetten. De opdracht van de gemeente zal tot iedereen moeten doordringen: Verleidingen weerstaan en beproevingen dóórstaan. De vraag die tot op heden is gebleven, is: Hoe zetten wij als gemeenteleden met eigen individuele achtergronden knoppen om, om werkelijk een geloofsgemeenschap te zijn? Knoppen omzetten kan maar op één manier, zegt Jakobus en hij reikt ons enkele leefregels aan.

1. Het staat er niet voor niets dat ik een dienstknecht van God en Jezus ben. Ik ben namelijk niet een dienstknecht van mensen. Want daar kom je niet verder mee, omdat de een dit zegt en de ander dat. En dat werkt partijvorming in de hand. Richt je daarom alleen op God en op Jezus, want in hen is geen partijdigheid.
2. De gemeente is een beproeving. Het klinkt wat vreemd, maar wees daar maar blij mee. Je geloof wordt getest, want het valt uiteraard niet mee als je zegt meer op God en op Jezus te vertrouwen dan op mensen. Laat je je dan toch door twijfel overspoelen? Dan lijkt je op een golf in de zee die door wind en weer wordt bewogen. Het is weg en stelt niets meer voor. Maar houd je je vast aan God en Jezus, dan zul je uiteindelijk blij zijn dat je hebt volgehouden. Je lijkt dan op een topsporter met een lauwerkrans.
3. Ben je rijk? Verkijk je dan niet op alles wat je hebt. Daaraan ontleen je namelijk aanzien en status. Je pretendeert god zelf te zijn. Maar het is als met een bloem in het veld, die zal vergaan, en weg is dan zijn schoonheid. Kijk daarom goed naar waar je in investeert. Doe je dat voor jezelf, of voor het algemene belang waar iedereen wat aan heeft? Dan zul je echt leven. Stel je niet als een belangrijke op, maar word een onaanzienlijk gelovige. Want wie niets heeft, heeft nog altijd God als de bron van wijsheid. Daarom staat er laat de onaanzienlijk gelovige zich roemen om zijn hoge waarde, en de rijke om zijn nederige staat, als het ook hem is gelukt in God de bron van wijsheid te vinden.
4. Je hoeft je geloof in God niet op een laag pitje te zetten, want de Ene is niet de oorzaak van de verleiding, of van de doffe ellende. Hij zal ons nooit blootstellen aan de verleiding, laat staan dat Hij zich door ons laat verleiden. Denk na waar je eigen verantwoordelijkheid ligt. Hoogstens zegt hij: Heb geduld en houd vol.
5. Bedenk dat God altijd dezelfde blijft. Hij is wel van boven, maar geen vallende ster, of een maan of zon met hun op- en ondergang. God is onveranderlijk dezelfde. Wij kunnen altijd bij Hem terecht. Hij is een en al oor. Leer van Hem. Zoek elkaar op en leer samen. Die waarheid maakt van ons vrije mensen.

Cain Hope Felder, een bijbelgeleerde, laat weten dat de Jakobusbrief ons vandaag de dag de mogelijkheid biedt om opnieuw het vuur te ontsteken onder christenen, die gedesillusioneerd zijn over alle mooie woorden omtrent het verschil dat het christendom kan of zou moeten uitmaken in het leven van mensen. Met andere woorden: Jakobus biedt hoop. En wel hierom, dat hij ziet dat wij het grote verhaal zijn kwijtgeraakt en onszelf op het schild hebben geheven als het enige echte verhaal dat er is. Ik moet denken aan de Paralympics. De gemeente is een paralympic. Wij mogen dan een been, een oog, een hand of een arm missen, maar de test is met elkaar die lauwerkrans behalen. In onze beperking ligt ook onze volmaaktheid. Wij hebben Jakobus nodig om ons dat grote verhaal weer eigen te maken. Zalig die het woord van God horen en erover waken. Amen.